

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden säilyttäminen

491/05.10.00/2015, 150/00.02.00/2015

KH 02.03.2016 § 34

Lisätiedot:

varhaiskasvatuspäällikkö Annika Hiitola, puh. 09 5056 820
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

1.8.2016 on tulossa voimaan varhaiskasvatuslain uudistus, josta hallitus päätti lokakuussa 2015. Uudistuksen jälkeen jokaisella lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa. Varhaiskasvatusta on järjestettävä kokopäiväisesti, jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti tai opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. Lisäksi lapsella on oikeus olla yli 20 tuntia viikossa päivähoitossa silloin, kun se on tarpeellista vanhemman työssäkäynnin, kuntoutuksen tms. vuoksi, tai jos se muuten on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia tai muutoin on lapsen edun mukaista. Vanhemman jäädessä työttömäksi lapsen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen säilyy kahden kuukauden ajan. Lapsella on oikeus samaan päiväkotipaikkaan myös oikeuden muuttuessa.

Koko Suomessa arvioidaan, että varhaiskasvatusoikeuden rajausta siirtäisi noin 11 000 lasta kokopäiväisestä päivähoitosta osa-aikaiseen.

EU:ssa on tavoitteena, että vuoteen 2020 mennessä 95 % yli 4-vuotiaista lapsista osallistuisi varhaiskasvatukseen. Perustelut tähän ovat komission mukaan (17.2.2015) että, varhaislapsuudessa saatu hoito ja opetus - varhaiskasvatus - luovat perustan ihmisen koko eliniän kestäväälle oppimiselle, yhteiskuntaan integroitumiselle, henkilökohtaiselle kehitykselle ja myöhemmässä vaiheessa myös työllistettävyydelle. Varhaiskasvatuksella on ihmisen elämään perustavanlaatuisia ja kauaskantoisia vaikutuksia, joita ei kyetä saamaan aikaan myöhemmässä vaiheessa toteuttavilla toimenpiteillä. Jos vahva perusta saadaan valettua varhaislapsuuden aikana, myös myöhempi oppiminen on vaikuttavampaa. Silloin on myös todennäköisempää, että oppiminen jatkuu koko eliniän. Myös koulunkäynnin keskeyttämisriski pienenee ja koulutussaavutusten tasapuolisuus lisääntyy. Yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset pienenevät, EU-komission mukaan, kun ihmisten potentiaalia ei hukata ja sosiaali-, terveys- ja jopa oikeusjärjestelmiin käytettävät julkiset menot pienenevät.

Tällä hetkellä suomalaisten osallistumisprosentti on noin 74 % yli nelivuotiaista, kun EU-maiden keskiarvo on noin 92 %. Kauniaisissa yli nelivuotiaista lapsista noin 94 % osallistuu varhaiskasvatukseen.

Juha Pesonen ja 4 muuta allekirjoittajaa on 16.11.2015 jättänyt valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Kauniaisissa ei rajata subjektiivista oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen (oheismateriaali).

Kauniaisissa yli 3-vuotiaille lapsille on olemassa sekä kahden kasvattajan ryhmiä että kolmen kasvattajan ryhmiä. Seuraavassa taulukossa ilmenee

kokopäivähoidossa olevan lapsimäärän kasvu lakiuudistuksen toteutuessa. Osapäiväisten lasten suhteellisen lukumäärän kasvaessa lasten siirtyessä kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta osapäiväiseen, lasten kokonaismäärä ryhmissä kasvaa rajusti.

Aikuisia	Kokopäiväisiä lapsia syksyllä 2015 (nykytila)	Kokopäiväisiä lapsia 1.8.2016 alkaen
2	14	16
3	21	24

Aikuisia	Osapäiväisiä lapsia syksyllä 2015 (nykytila)	Osapäiväisiä lapsia 1.8.2016 alkaen
2	26	26
3	39	39

Esimerkki: Yhdessä ryhmässä on nyt 3 kasvattajaa ja 21 kokopäiväistä 3 vuotta täyttäneitä lasta. Ryhmästä 7 lasta siirtyy osapäivähoitoon, jolloin 14 kokopäiväistä lasta vaatii lain mukaan kaksi kasvattajaa, mutta ryhmän kolmannelle kasvattajalle voidaan osoittaa 13 osapäivähoidossa olevaa lasta. 7 lapsen siirtyessä osapäivähoitoon, ryhmään voidaan lisätä vielä 6 osapäivähoidossa olevaa vähintään 3-vuotiasta lasta. Silloin ryhmän kokonaislapsiluku on 27.

Haasteita uudistuksessa ovat mm. Mannerheimin lastensuojeluliiton, Lastensuojelun keskusliiton sekä erityispedagogiikan yliopistonlehtori, kehitysneuropsykologian dosentti, erikoispsykologi Nina Sajaniemen sekä päiväkotien henkilöstön mukaan:

- Lapsen edun määrittely tapauksissa, jossa vain osapäivähoitoon oikeutettu perhe toivoo tarveharkintaisesti lapselle kokopäivähoitoa. Tähän ei ainakaan toistaiseksi ole luvassa valtakunnallista ohjeistusta.
- Paikkojen riittävyys, kun osapäivähoidossa olevan lapsen oikeus päivähoitoon yllättäen laajenee kokopäiväiseksi esim. vanhemman työllistymisen takia.
- Osaviikkoisessa päivähoitossa olevien lasten jatkuvuuden ja osallisuuden tunne vaarantuu.
- Lasten fyysinen, psykologinen ja sosiaalinen turvallisuus saattaa vaarantua.
- Lasten fyysinen, psykologinen ja sosiaalinen turvallisuus saattaa vaarantua.
- Lasten tuen tarpeet lisääntyvät, esim. S2-tukea tarvitsevien lasten määrä on kasvussa ja tukea tarvitsevat lapset eivät hyödy aiempaa isommista lapsiryhmistä.
- Lapset kärsivät taloudellisesta tilanteesta, mikä näkyy mm. levottomuutena aiempaa useamman lapsen kohdalla.

Muiden kuntien ratkaisuja

Tiedossa on median kautta, että Helsingissä, Tampereella ja Turussa (myös Hämeenlinnassa ja Valkeakoskella) on linjattu, että uuden lain voimaan tultua noudatetaan kuitenkin nykyistä varhaiskasvatustilaa päivähoito-oikeuden subjektiivisuuden osalta.

Valkeakoskella on päätetty, että uuden lain voimaan tultua ei lasten oikeutta päivähoitoon rajata. Ryhmäkokojen kasvattaminen ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen toisivat n. 21 000 asukkaalle Valkeakoskelle arviolta 260 000 - 270 000 euron vuosittaiset säästöt.

Myös Espoossa päätettiin 15.2.2016, että uuden lain voimaan tultua ei lasten oikeutta päivähoitoon rajata. Vantaalla on päätetty, että uuden lain voimaan tultua lasten oikeutta kokopäivähoitoon rajataan.

Päivähoito-oikeuden rajaaminen osa-aikaiseksi Kauniaisissa

Varhaiskasvatuspäällikkö on selvittänyt loka-marraskuussa 2015, kuinka monta lasta Kauniaisissa tällä hetkellä käyttää kunnallisia päivähoitopalveluita, vaikka hänen huoltajistaan ainakin toinen on syystä tai toisesta kotona. Selvityksestä ilmenee, että lapsia voisi uuden lakimuutoksen myötä siirtää kokopäivähoidosta osapäivähoitoon kaikkiaan 12 suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja 14 ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Lapsista 3 on alle 3-vuotiaita, ja alle 3-vuotiaan päivähoito tarvitsee saman resurssin (nyt 1,75 paikkaa) riippumatta siitä, onko päivähoito osa-aikaista vai koko-aikaista. Heidän siirtymisensä osapäivähoitoon aiheuttaa siten vain tulonmenetystä kaupungille päivähoitomaksujen alenemisen muodossa, eikä lapsimäärää ryhmässä voi kuitenkaan lisätä.

Suomenkielinen varhaiskasvatuksen henkilöresurssina nämä kokopäivähoidosta osapäivähoitoon siirrettävät lapset vaativat kokopäivähoidossa ollessaan 1,4 kasvattajaa ja osapäivähoidossa ollessaan 0,8 kasvattajaa. Teoreettinen säästö on silloin 0,6 kasvattajaa.

Ruotsinkielinen varhaiskasvatuksen henkilöresurssina nämä kokopäivähoidosta osapäivähoitoon siirrettävät lapset vaativat kokopäivähoidossa ollessaan 1,9 kasvattajaa ja osapäivähoidossa ollessaan 1 kasvattajan. Teoreettinen säästö on silloin 0,9 kasvattajaa.

Yhteensä lasten siirtäminen kokopäivähoidosta osapäivähoitoon jommankumman vanhemman ollessa syystä tai toisesta kotona, säästää teoreettisesti katsoen 1,5 kasvattajaa. Käytännössä säästöä olisi vaikeaa toteuttaa, koska lapsilla on lain turvaama oikeus jatkaa samassa päiväkodissa kuin aiemmin osapäivähoitoon siirtymisestä huolimatta, ja missään yksittäisessä päiväkodissa ei lasten siirtyminen kokopäivähoidosta osapäivähoitoon ole niin suurta, että henkilöstöresursoinnin tarpeen muuttumisen mukanaan tuoma säästö toteutuisi.

Lasten siirtäminen kokopäivähoidosta osapäivähoitoon silloin, kun toinen vanhemmista on syystä tai toisesta kotona, voisi teoreettisesti tuoda kaupungille säästöä yhden lastenhoitajan vuosipalkkakustannuksen verran eli noin 27 000 - 30 000 euroa. Samalla päivähoitomaksutuotot alenisivat maksimissaan 32 000 euroa (laskettu sen mukaan, että jokainen lapsi

maksaa maksimimaksua niin kokopäivähoidossa kuin osapäivähoidossa).

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta käsitteli aloitetta 11.2.2016 § 3 ja ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 9.2.2016 § 3. Molemmat opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnat päättivät esittää KH:lle ja edelleen KV:lle, että se antaa yllä olevan vastauksena Juha Pesosen ym. 16.11.2015 jättämään valtuustoaloitteeseen ja esittää, että Kauniainen ei sovelle 1.8.2016 voimaan tulevan varhaiskasvatuslain kohtaa, jossa rajataan kotona olevan vanhemman lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

KJ:

KH päättää esittää KV:lle, että Kauniainen ei sovelle 1.8.2016 voimaan tulevan varhaiskasvatuslain kohtaa, jossa rajataan kotona olevan vanhemman lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, ja että KV merkitsee tiedokseen yllä olevan vastauksena Juha Pesosen ym. 16.11.2015 jättämään valtuustoaloitteeseen ja toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

.....

Esittelijän lisäys päätösehdotukseen, että Kauniainen ei tässä tilanteessa sovelle em. lain kohtaa, hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

KH päätti esittää KV:lle, että Kauniainen ei tässä tilanteessa sovelle 1.8.2016 voimaan tulevan varhaiskasvatuslain kohtaa, jossa rajataan kotona olevan vanhemman lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, ja että KV merkitsee tiedokseen yllä olevan vastauksena Juha Pesosen ym. 16.11.2015 jättämään valtuustoaloitteeseen ja toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.